

Predmet C-725/23

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

27. studenoga 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach (Poljska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

9. listopada 2023.

Tužitelj:

M. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością I. spółka komandytowa – akcyjna z siedzibą w R.

Tużenik:

R. W.

[omissis] [broj predmeta]

RJEŠENJE

Dana 9. listopada 2023.

Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach, VII Wydział Gospodarczy (Opéinski sud Katowice – Istok u Katowicama, VII. trgovački odjel, Poljska)

[omissis]

[omissis] [sastav suda]

nakon što je na raspravi zatvorenoj za javnost održanoj 9. listopada 2023. u Katowicama

razmotrio

predmet povodom tužbe društva M. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością I. spółka komandytowa – akcyjna sa sjedištem u R.

protiv R. W.

u pogledu plaćanja,

odlučio je:

1. na temelju članka 267. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, uputiti Sudu Europske unije sljedeće prethodno pitanje:

Treba li članak 2. točku 8. Direktive 2011/7/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama (preinačena) (SL 2011., L 48, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 2., str. 200.) tumačiti na način da, osim glavnog iznosa za karakterističnu činidbu u određenom ugovornom odnosu koji dovodi do isporuke robe ili pružanja usluge, uključuje i povrat troškova nastalih u vezi s izvršavanjem ugovora koje se dužnik ugovorno obvezao platiti?

[omissis] [prekid postupka]

[omissis]

OBRAZLOŽENJE

Zahtjev za prethodnu odluku

Stranke glavnog postupka

Tužitelj: M. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością I. spółka komandytowa – akcyjna sa sjedištem u R.

[omissis]

[omissis] [tužiteljeva adresa i podaci o punomoćniku]

Tuženik: R. W.

koji obavlja gospodarsku djelatnost

pod tvrtkom Firma Handlowo-Uslugowa A. u Katowicama

[omissis]

[omissis] [tuženikova adresa]

Pitanje suda koji je uputio zahtjev

[omissis]

[ponavljanje prethodnog pitanja]

Činjenično stanje u dijelu relevantnom za postavljeno pitanje

Stranke su poduzetnici. Tužitelj je komanditno dioničko društvo. Tuženik obavlja gospodarsku djelatnost u vlastito ime;

U vezi s gospodarskom djelatnosti koju obavljaju stranke su 3. srpnja 2019. sklopile ugovor o zakupu poslovnog prostora koji se nalazi na nekretnini u K., na neodređeno vrijeme;

U skladu s ugovorom, tuženik se obvezao na plaćanje:

zakupnine (na dan sklapanja ugovora) u iznosu od 270 poljskih zlota neto uvećane za porez na robu i usluge (stopa je iznosila 15 poljskih zlota/m² površine); određeno je i da se zakupnina plaća unaprijed, do desetog dana u mjesecu;

naknada za energente koje uključuju cijenu za grijanje, plin i električnu energiju za naručenu snagu za potrebe zakupnika i sve fiksne naknade za opskrbu tim energentima koje je imao zakupodavac; obračunska razdoblja i učestalost izdavanja računa na ime naknada utvrđivao je zakupodavac (tužitelj) prema svojoj volji; te naknade, nakon uvećanja za porez na robu i usluge, trebalo je platiti u roku od pet dana od dostave računa zakupniku (tuženiku);

mjesečne paušalne naknade za sudjelovanje u pokrivanju svih davanja, izdataka i troškova povezanih s objektom (na dan sklapanja ugovora) u iznosu od 10 poljskih zlota/m² zakupljene površine (uključujući 0,42 poljska zlota neto na ime naknade za trajno korištenje, 1,93 poljska zlota na ime poreza na nekretnine, 1 poljski zlot neto na ime odvoza komunalnog otpada, 8,65 poljskih zlota neto na ime ostalih davanja i izdataka); ta je naknada osobito uključivala: javna davanja i druge naknade, amortizaciju objekta, troškove osoblja na porti objekta, troškove upravljanja objektom, troškove čišćenja, troškove obnove, održavanja i popravaka objekta; naknada se plaćala unaprijed, do desetog dana u mjesecu;

Tijekom trajanja ugovora tužitelj je izdavao tri zasebna računa, za svako potraživanje koje proizlazi iz ugovora;

Tužitelj nije bio izravni isporučitelj energenata (iz točke 3.b)), samo je tuženiku obračunavao troškove koje je sam plaćao isporučiteljima;

Stranke su ugovorom utvrdile iznos kamata koji pripada tužitelju u slučaju kašnjenja u plaćanju zakupa ili bilo koje naknade, prema stopi najviših kamata u smislu članka 481. stavka 2.¹ Kodeksa cywilnog (Građanski zakonik) (najviše zatezne kamate);

Stranke su 13. rujna 2019. sklopile dodatak ugovoru i proširile predmet ugovora za još jedan poslovni prostor;

Dopisom od 28. svibnja 2020. tužitelj je podnio tuženiku izjavu o raskidu ugovora o zakupu s trenutnim stupanjem na snagu;

U postupku koji se vodi pred Sądom Rejonowym Katowice-Wschód w Katowicach (Općinski sud Katowice – Istok u Katowicama, Poljska) tužitelj zahtijeva od tuženika plaćanje iznosa od 13 933,89 poljskih zlota koji se sastoji od:

potraživanja iz 26 neplaćenih računa, pri čemu se 11 računa odnosi na neplaćene energente, 7 računa uključuje paušalnu naknadu na ime sudjelovanja u pokrivanju svih davanja, izdataka i troškova povezanih s objektom i 8 računa na ime zakupnine; zbroj svih neplaćenih računa iznosi 9397,89 poljskih zlota;

fiksnog iznosa od 40 eura za svaki račun koji nije plaćen na vrijeme (odnosno 40 eura x 26 računa) u ukupnom iznosu od 4536 poljskih zlota;

Tuženik nije iznio svoje stajalište u predmetu.

Pravo Unije relevantno za odgovor

Članak 1. stavak 2. Direktive 2011/7/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama

Ova se Direktiva primjenjuje na sva plaćanja koja se izvršavaju kao naknada za poslovnu transakciju.

Članak 2. točka 8. Direktive 2011/7/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama

U smislu ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije: „dospjeli iznos” znači glavni iznos koji je trebao biti plaćen unutar ugovornog ili zakonskog razdoblja plaćanja, uključujući primjenjive poreze, davanja, pristojbe i naknade navedene u računu ili odgovarajućem zahtjevu za plaćanje;

Članak 3. stavak 1. Direktive 2011/7/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama

Države članice osiguravaju da u poslovnim transakcijama između poduzeća vjerovnik ima pravo na kamatu na zakašnjelo plaćanje bez potrebe izdavanja požurnice, ako su zadovoljeni sljedeći uvjeti:

- (a) vjerovnik je ispunio svoje ugovorne i pravne obveze; i
- (b) vjerovnik nije primio dospjeli iznos na vrijeme, osim ako dužnik nije odgovoran za kašnjenje.

Članak 6. stavak 1. Direktive 2011/7/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama

Države članice osiguravaju da u slučajevima kad se zaračuna kamata na zakašnjelo plaćanje u poslovnim transakcijama u skladu s člankom 3. ili 4. vjerovnik ima pravo dobiti od dužnika fiksni iznos od najmanje 40 eura.

Presuda Suda Europske unije od 20. listopada 2022., C-585/20 [*omissis*] S.A.U. protiv G. R. de S. de la Junta de C. y L.

Nacionalno pravo relevantno za odgovor

Članak 659. stavak 1. Ustave z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny (Građanski zakonik od 23. travnja 1964.);

Zakupodavac se ugovorom o zakupu obvezuje zakupniku ustupiti na uporabu predmet na određeno ili neodređeno vrijeme, a zakupnik se obvezuje plaćati zakupodavcu ugovorenu zakupninu.

Članak 4. točka 1.a Ustave z dnia 8 marca 2013 roku o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (Zakon od 8. ožujka 2013. o sprečavanju prekomjernih kašnjenja u poslovnim transakcijama);

U smislu ovog zakona primjenjuju se sljedeće definicije: novčana činidba – naknada za isporuku robe ili izvršenje usluge u poslovnoj transakciji;

Članak 7. stavak 1. Zakona od 8. ožujka 2013. o sprečavanju prekomjernih kašnjenja u poslovnim transakcijama;

U poslovnim transakcijama, uz iznimku transakcija u okviru kojih je dužnik javno tijelo, vjerovnik ima pravo, bez slanja opomene, na zakonske kamate na zakašnjelo plaćanje u poslovnim transakcijama, osim ako stranke nisu ugovorile veće kamate, za razdoblje od dana od kojeg je novčana tražbina dospjela do dana plaćanja, ako su ispunjeni sljedeći kumulativni uvjeti:

1. vjerovnik je izvršio svoju činidbu;
2. vjerovnik nije primio plaćanje u roku utvrđenom u ugovoru.

Članak 10. stavak 1. Zakona od 8. ožujka 2013. o sprečavanju prekomjernih kašnjenja u poslovnim transakcijama;

Počevši od dana od kojeg ima pravo na kamate iz članka 7. stavka 1. ili članka 8. stavka 1. vjerovnik ima pravo dobiti od dužnika, bez slanja opomene, naknadu za troškove naplate tražbina koja predstavlja protuvrijednost iznosa:

1. od 40 eura – kada novčana tražbina nije viša od 5000 poljskih zlota;
2. od 70 eura – kada je novčana tražbina viša od 5000 poljskih zlota, ali niža od 50 000 poljskih zlota;
3. od 100 eura – kada novčana tražbina iznosi 50 000 poljskih zlota ili više.

Razlozi zbog kojih je sud uputio prethodno pitanje

Kao što je to prethodno naznačeno, postupak se odnosi na zahtjev da tuženik koji je zakupnik prostora (koristi prostor) tužitelju koji je zakupodavac (ustupa na korištenje) plati zakupninu, naknade za potrošene energente (među ostalim električnu energiju, grijanje, vodu) i ostale naknade povezane s održavanjem zgrade. Osim toga, tužitelj zahtijeva i naknadu za troškove naplate tražbina za svaki neplaćeni račun.

Obveza plaćanja zakupnine i naknada proizlazi iz ugovora o zakupu koji su u pisanom obliku sklopile stranke. Za svako od navedenih potraživanja tužitelj je izdavao račun (tri zasebna računa). U skladu s ugovorom, obračunsko razdoblje u slučaju zakupnine i naknada povezanih s održavanjem zgrade bilo je jedan mjesec i trebale su se plaćati unaprijed, do desetog dana u mjesecu. Međutim, kad je riječ o naknadama za energente, zakupodavac je mogao slobodno utvrđivati obračunsko razdoblje i učestalost njihova izdavanja, a plaćati ih je trebalo u roku od pet dana od dostave računa na to ime.

Kad je riječ o energentima, isporučivali su ih vanjski subjekti s kojima je tužitelj imao sklopljene ugovore i kojima je plaćao. Te je troškove zatim, u obliku računa, prenosio na tuženika koji je zapravo koristio te energente (takozvano refakturiranje). Međutim, naknada povezana s održavanjem zgrade bila je paušalna i trebala je pokrivati tužiteljeve troškove povezane, među ostalim, s javnim davanjima, obnovom i čišćenjem objekta, troškovima upravljanja objektom i pokrivati amortizaciju.

Od 26 računa uključenih u zahtjev za plaćanje tijekom postupka: 11 se odnosi na naknade za potrošene energente, 7 se odnosi na paušalne naknade povezane s održavanjem zgrade i 8 se odnosi na samu zakupninu.

Činjenice u ovom predmetu u biti nisu sporne. Tuženik nakon primitka otpravka tužbe nije odgovorio na tužbu, nije pristupio raspravi i nije iznio svoje stajalište o meritumu. Međutim, nacionalni sud imao je dvojbe u pogledu pravne ocjene.

Prema mišljenju suda koji razmatra ovaj predmet, pojavilo se pitanje koje zahtijeva tumačenje prava Unije, odnosno članka 2. točke 8. Direktive 2011/7/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama (preinačena) (SL 2011., L 48, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 2., str. 200.) jer postoji dvojba u pogledu toga ima li tužitelj pravo na naknadu za troškove naplate tražbina za račune koji nisu izdani na ime zakupnine za određeni mjesec. Drugim riječima, predstavlja li dospjeli iznos u smislu Direktive svaki iznos koji se temelji na ugovoru, čak i u slučaju u kojem predstavlja samo povrat troškova koje je snosio poduzetnik i ne predstavlja protuvrijednost karakteristične činidbe u određenom pravnom odnosu.

U skladu s poljskim Građanskim zakonikom, zakupodavac se ugovorom o zakupu obvezuje ustupiti na uporabu predmet na određeno ili neodređeno vrijeme, a zakupnik se obvezuje plaćati zakupodavcu ugovorenu zakupninu. Zakupnina je

protuvrijednost koja pripada zakupodavcu u zamjenu za predmete koje koristi zakupnik. Stoga predstavlja naknadu zakupodavcu za to što zakupnik koristi predmet koji mu je stavljen na raspolaganje. Međutim, stranke mogu u ugovoru urediti i obvezu plaćanja drugih činidbi koje se nazivaju dodatnim činidbama ili drugim naknadama koje ne ovise o zakupodavcu. Međutim, te činidbe ne predstavljaju zakupninu.

Iako je nedvojbeno da ugovor koji su sklopile stranke predstavlja poslovnu transakciju (vidjeti predmet C-199/19 [*omissis*] sp. z o.o. protiv J.M.), na temelju nacionalnih odredbi kojima se prenosi navedena direktiva, mogućnost potraživanja kamata na zakašnjelo plaćanje u poslovnim transakcijama, a time i naknade za troškove naplate tražbina, odnosi se na novčane tražbine u smislu naknade za isporuku robe ili izvršenje usluge u poslovnoj transakciji. Iako ne postoji bogata sudska praksa u tom području, može se naići na stajalište prema kojem „novčana tražbina” predstavlja činidbu koja odgovara nenovčanoj činidbi druge ugovorne strane (vidjeti u tom smislu: Sąd Apelacyjny w Warszawie (Žalbeni sud u Varšavi, Poljska) u presudi od 3. siječnja 2020. [*omissis*]). Slično stajalište zauzima dio pravnih stručnjaka [*omissis*]. [upućivanje na pravnu teoriju]

Dvojbe suda koji je uputio zahtjev ne rješava ni analiza odredbi Direktive i njezinih uvodnih izjava. Čini se da će pritom biti ključan članak 1. stavak 2. koji određuje materijalne okvire primjene Direktive i članak 2. točka 8.

Prvi od navedenih upućuje na sva plaćanja koja se izvršavaju kao naknada za poslovnu transakciju. U uvodnoj izjavi 8. navedeno je da bi područje primjene Direktive trebalo biti ograničeno na plaćanja koja se izvršavaju kao naknada za poslovne transakcije, da ne bi trebala uređivati transakcije s potrošačima, kamate vezane uz ostala plaćanja, primjerice plaćanja prema pravu primjenjivom na čekove i mjenice ili plaćanja koja se izvršavaju kao naknada štete uključujući plaćanja osiguravajućih društava. Međutim, sam pojam naknade nije definiran. Nadalje, navođenje primjera slučajeva koji ne ulaze u područje primjene Direktive odnosi se na situacije u kojima obveza plaćanja po prirodi nije ni slična plaćanjima koja proizlaze iz ugovora između stranaka u ovom sporu.

Međutim, zakonodavac Unije definirao je pojam dospjelog iznosa kao glavni iznos koji je trebao biti plaćen unutar ugovornog ili zakonskog razdoblja plaćanja, uključujući primjenjive poreze, davanja, pristojbe i naknade navedene u računu ili odgovarajućem zahtjevu za plaćanje. Sud Europske unije već je tumačio taj pojam (predmet C-585/20), ali u drukčijem kontekstu od onog u ovom predmetu.

Pravilno tumačenje tog propisa od velike je važnosti jer je jedan od uvjeta za mogućnost potraživanja kamata za kašnjenje u plaćanju (članak 3. stavak 1.) to da vjerovnik nije primio dospjeli iznos na vrijeme. Pravo na potraživanje naknade za troškove naplate tražbina nastaje tek u trenutku stjecanja prava na potraživanje kamata. Na isti je način Direktiva prenesena u poljski pravni poredak.

S obzirom na prethodna razmatranja, treba istaknuti da postoji povezanost između pojmova naknade i dospjelog iznosa. Ako Direktiva svojim područjem primjene obuhvaća samo plaćanja koja predstavljaju naknadu za poslovne transakcije, pojam dospjelog iznosa svojim područjem primjene ne može obuhvaćati plaćanja po drugim osnovama. Stoga treba razmotriti predstavlja li glavni iznos iz članka 2. točke 8. Direktive isključivo plaćanje za nenovčanu karakterističnu činidbu u određenom pravnom odnosu na čije se plaćanje obvezao poduzetnik koji sklapa ugovor.

Sud koji je uputio zahtjev smatra da dospjeli iznos na ime poslovne transakcije čini isključivo iznos koji treba predstavljati plaćanje za vlastitu nenovčanu činidbu vjerovnika (isporuku robe ili pružanje usluge) i da ne uključuje povrat izdataka ili drugih privremeno nastalih troškova ako nisu uračunati i ne predstavljaju sastavni dio iznosa koji se za to mora platiti. Naime, čini se da je u gospodarskim odnosima pravilo da se naknada oblikuje uzimajući u obzir nastale troškove i očekivanu dobit. U slučaju ugovornog razdvajanja tih elemenata trebalo bi smatrati da dio koji uključuje nastale troškove ne predstavlja plaćanje za pružanje usluge ili isporuku robe. Kad bi se prihvatilo drukčije stajalište, to bi moglo dovesti do nastanka prava vjerovnika da potražuje više fiksnih naknada za, načelno, jednu činidbu. Slično treba ocijeniti i plaćanja povezana s poslovnom transakcijom, ali se ona zbog svoje prirode i osnove nastanka ne mogu uračunati u iznos koji se duguje vjerovniku. Primjerice, ovdje se mogu spomenuti prethodno navedeni troškovi isporuke energenata koje isporučuju vanjski subjekti i ugovorna stranka ne pruža sama te usluge i nije obvezna izvršavati tu vrstu činidbe (ne koristi podizvođače za ispunjavanje svoje obveze), nego samo prenosi troškove nastale na to ime. To su izdaci nastali samo u vezi s izvršavanjem karakteristične činidbe vjerovnika.

Međutim, s druge strane, a na to se, među ostalim, odnosi dvojba nacionalnog suda, ako je vjerovnik imao određene troškove koje mu je dužnik dužan nadoknaditi u određenom roku, to u slučaju kašnjenja može negativno utjecati na njegovu financijsku situaciju i dovesti do potrebe korištenja vanjskih izvora financiranja svakodnevnog poslovanja. Međutim, cilj uspostave Direktive bio je, među ostalim, sprečavanje takvih situacija koje utječu na konkurentnost i profitabilnost poduzeća na unutarnjem tržištu.

Odgovor na to pitanje stoga je važan za donošenje odluke o potraživanju fiksnih iznosa naknada za izdane račune koji nisu plaćeni na vrijeme i koji uključuju dospjele iznose na ime fiksne naknade povezane s održavanjem zgrade i povrat troškova za potrošene energente. Iako tuženik ne osporava tužbu u tom dijelu, nacionalni sud dužan je po službenoj dužnosti pravilno primijeniti odredbe materijalnog prava.

[omissis]

[omissis] [sastav suda]

[*omissis*]

[*omissis*] [nacionalna postupovna pitanja]

K., 9. listopada 2023.

[*omissis*]

[*omissis*] [sastav suda]

RADNI DOKUMENT